

ZIEMĀJU INTEGRĒTĀS SLIMĪBU IEROBEŽOŠANAS TEORĒTISKAIS PAMATOJUMS

Biruta Bankina

**Augsnes un augu zinātņu institūts (AAZI),
Lauksaimniecības fakultāte,
Latvijas Lauksaimniecības universitāte**

PROJEKTA DALĪBNIEKI

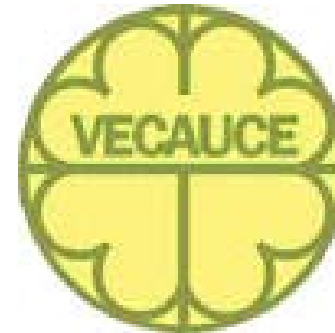
**Biruta Bankina, Zinta Gaile,
Dzintra Kreita, Merabs Katamadze,
Gunita Bimšteine**

Ilze Priekule

Solveiga Maļeckā

Oskars Balodis

**Arta Kronberga,
Aina Kokare**

**Inta Jakobija,
Inga Bēme, Rita Pola,
Māra Bērziņa**

PĒTĪJUMU MĒRĶIS – noskaidrot ziemāju slimību attīstības ciklus, lai iegūtu zināšanas, kas nepieciešamas integrētajā augu aizsardzībā.

CONVENCIÓNĀLĀ AUGU SLIMĪBU IEROBEŽOŠANA	INTEGRĒTĀ AUGU SLIMĪBU IEROBEŽOŠANA
Fungicīdus lieto saskaņā ar plānu. Ziemas kviešu sējumos 0 – 3 reizes, vairumā saimniecību – divas reizes; Ziemas rapša sējumos 1 – 3, vairumā saimniecību – trīs reizes.	Fungicīdus lieto tikai tad, ja paredzami slimību radītie zaudējumi būs saimnieciski nozīmīgi.

Integrētai slimību ierobežošanai nepieciešams:

- 1) precīza slimību identifikācija,
- 2) attīstības ciklu (ziemošana, vairošanās, izplatības īpatnības) izpēte konkrētos agro-klimatiskajos apstākļos, lai prognozētu slimību izplatību sezonas laikā un potenciālo postīgumu.

Līdzīgi pētījumi ir veikti Rietumeiropā, taču slimību attīstība ir atkarīga no klimatiskajiem apstākļiem, augsnēm, agrotehniskajiem pasākumiem un citiem apstākļiem, tādēļ katrā zonā patogēnu bioloģija un slimību postīgums ir atšķirīgs.

NOZĪMĪGĀKĀS KVIEŠU LAPU SLIMĪBAS

Kviešu lapu dzeltenplankumainība,
ier. *Pyrenophora tritici-repentis*

Sastopamība Postīgums

***

***

Kviešu lapu pelēkplankumainība,
ier. *Zymoseptoria tritici*

***

**

Graudzāļu miltrasa, ier. *Blumeria graminis*

***

*

Dzeltenā rūsa, ier. *Puccinia striiformis*

*

***

*** ļoti bieži

** bieži

* reti

KVIEŠU LAPU DZELTENPLANKUMAINĪBAS ATTĪSTĪBAS ĪPATNĪBAS

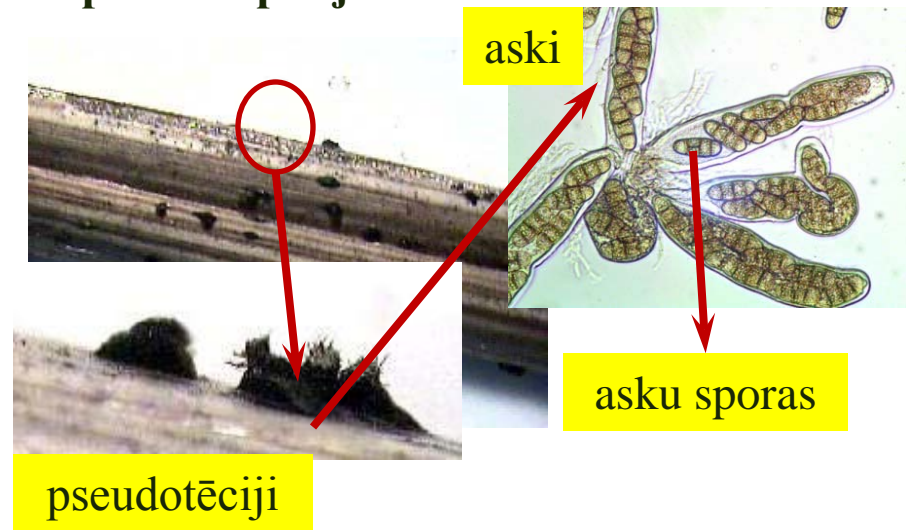
Kviešu lapu dzeltenplankumainība
Latvijā atrasta un identificēta 90-to
gadu vidū

anamorfa

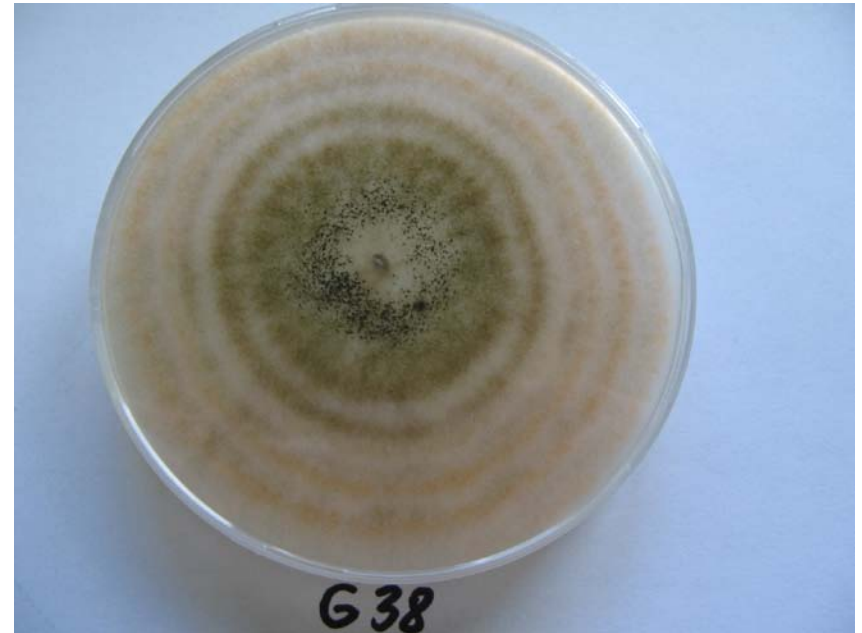
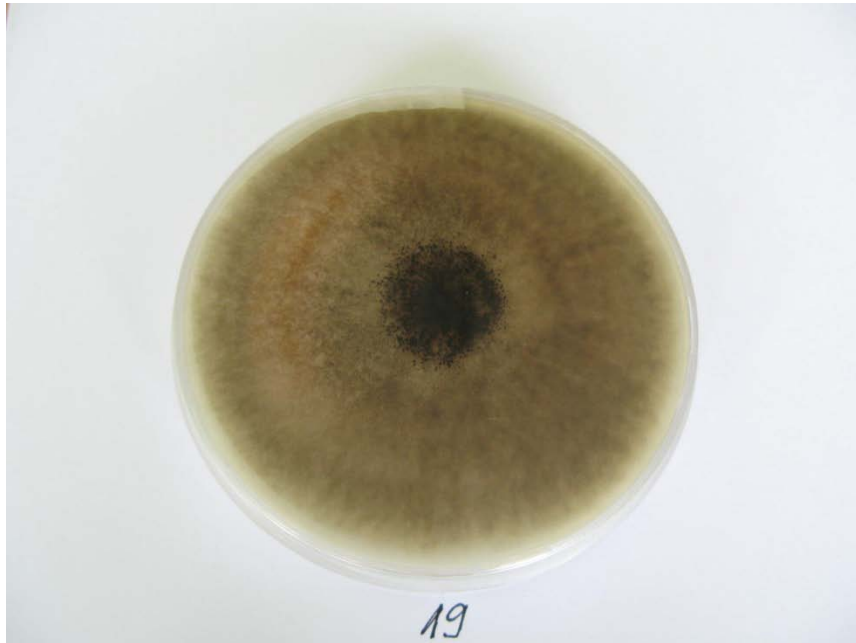
Drechslera tritici-repentis

Novērojumos iegūtos datus izskaidroja
teleomorfas atrašana un asku sporu
izplatības pētījumi

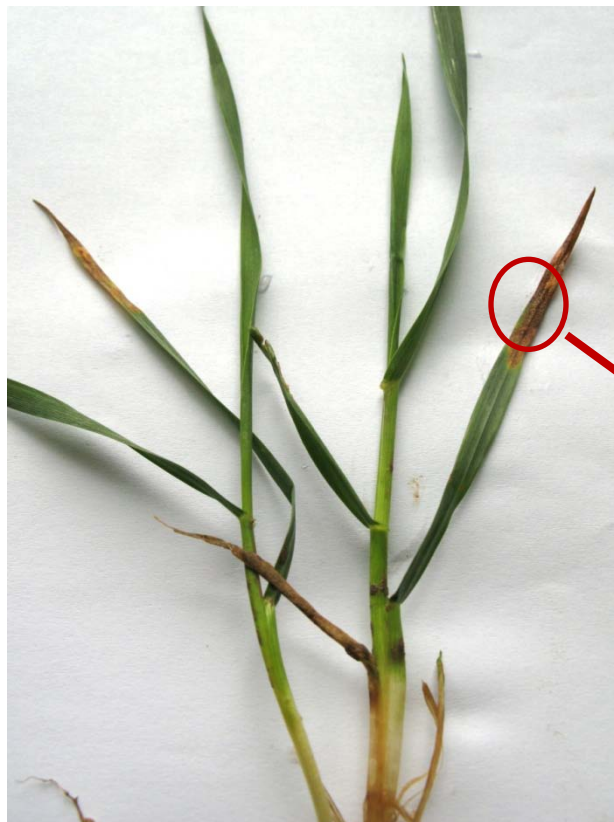
teleomorfa

Pyrenophora tritici-repentis

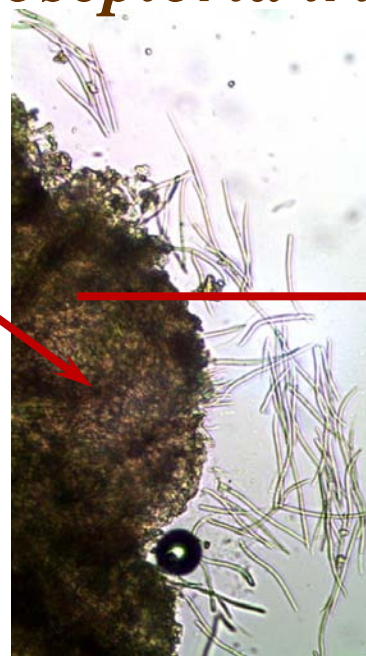
Pyrenophora tritici-repentis
morfoloģiskā un ģenētiskā diversitāte
nosaka patogēna rezistenci pret
fungicīdiem un atšķirīgu šķirņu reakciju
atkarībā no patogēna rases.

KVIEŠU LAPU PELĒKPLANKUMAINĪBAS ATTĪSTĪBAS ĪPATNĪBAS

saglabājas galvenokārt dzīvos augos

atrasta tikai patogēna **anamorfa** –
Zymoseptoria tritici

piknīdas

konīdijas

izplatās konīdijas ar lietus šļakatām

Bankina B., Gaile Z., Balodis O., Bimšteine G., Katamadze M., Kreita D., Paura L., Priekule I. (2014) Harmful winter wheat diseases and possibilities for their integrated control in Latvia. *Acta Agriculturae Scandinavica, section B – Soil & Plant Science*. 64(7): 615-622.

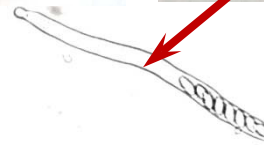
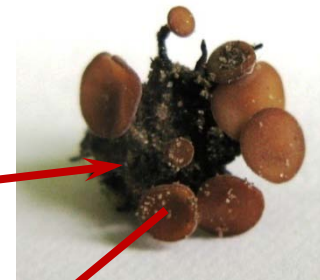

NOZĪMĪGĀKĀS RAPŠA SLIMĪBAS

Rapša stublāju vēzis (ier. *Leptosphaeria* spp.),
izplatība 60-80%;

Baltā puve (ier. *Sclerotinia sclerotiorum*), epidēmijas tikai
atsevišķos gados;

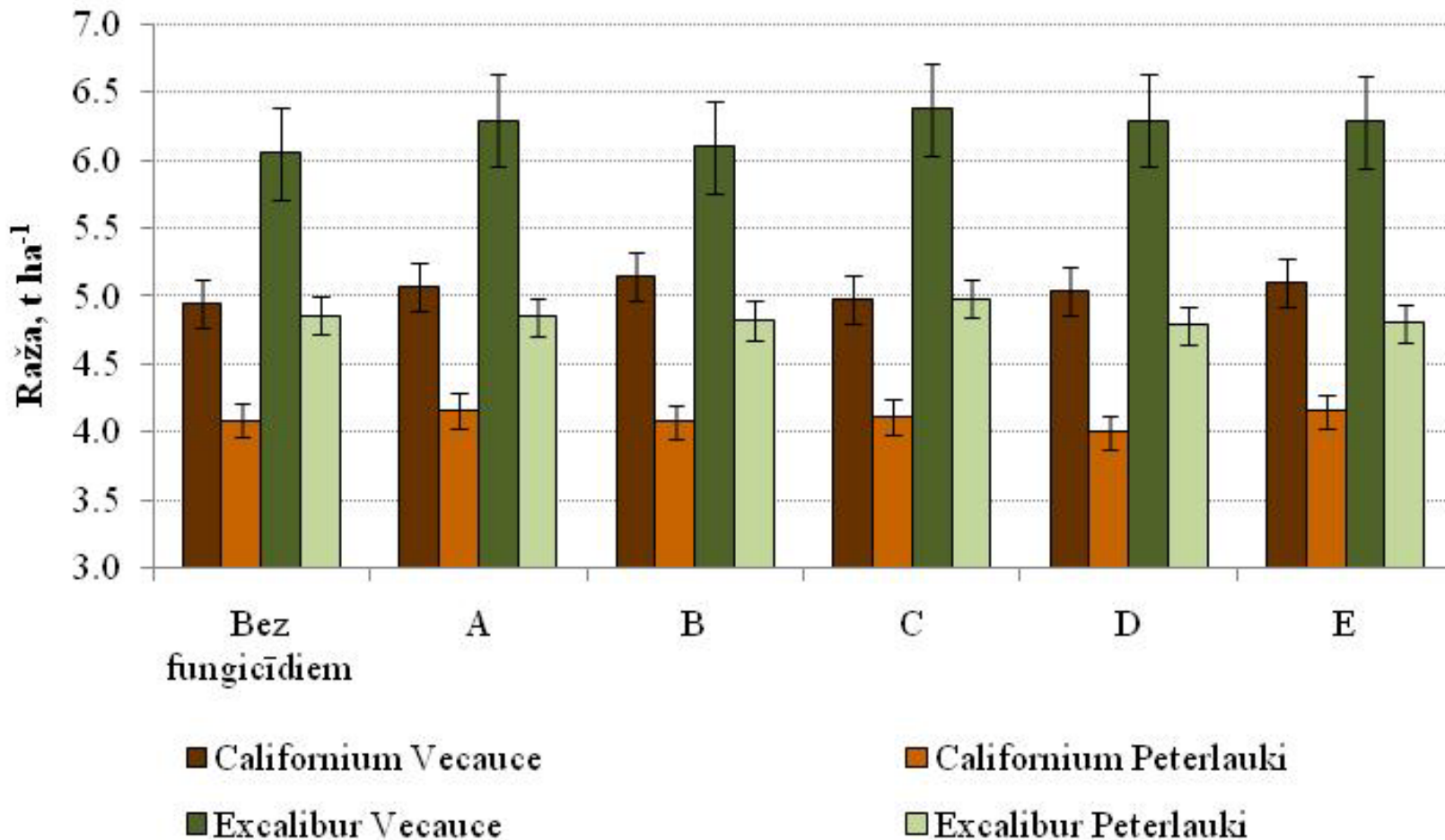

Sausplankumainība
(ier. *Alternaria* spp.),
izplatība tuvu 100%,
taču postīga
tikai atsevišķos
gadījumos.

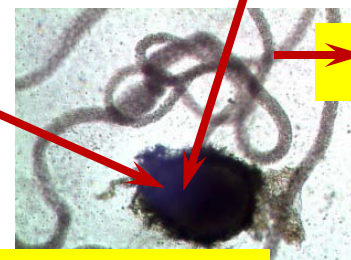
Bankina B., Balodis O., Gaile Z. (2010) Advances of Fungicide Application for Winter Oilseed Rape. In: *Fungicides*, ed. By O. Carrise, Vienna: Intech, 157-177.

ZIEMAS RAPŠA RAŽA ATKARĪBĀ NO ŠKIRNĒM UN FUNGICĪDU SMIDZINĀŠANAS SHĒMĀM

A, B, C, D, E – dažādas fungicīdu lietošanas shēmas (1 – 3 smidzinājumi)

SĀKOTNĒJAIS NOSAUKUMS – FOMOZE, ier. *Phoma lingam*

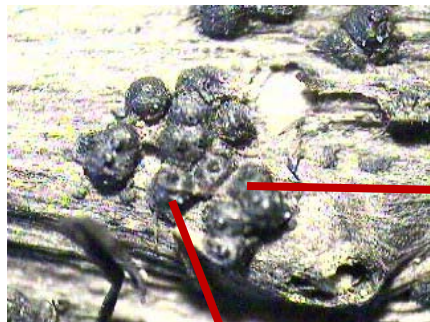

konīdijas

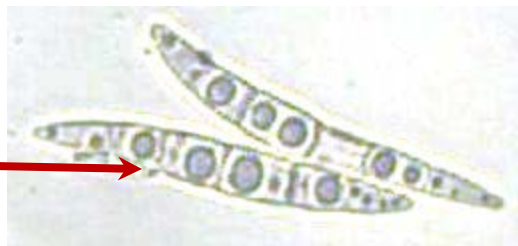
piknīdas

Latvijā pirmo reizi konstatēta 2006. gadā (O. Treikale), tipiskie simptomi – piknīdas ar konīdijām uz lapām un stublājiem.

SLIMĪBAS ATTĪSTĪBAS ĪPATNĪBAS

pseudotēciji
uz augu atliekām

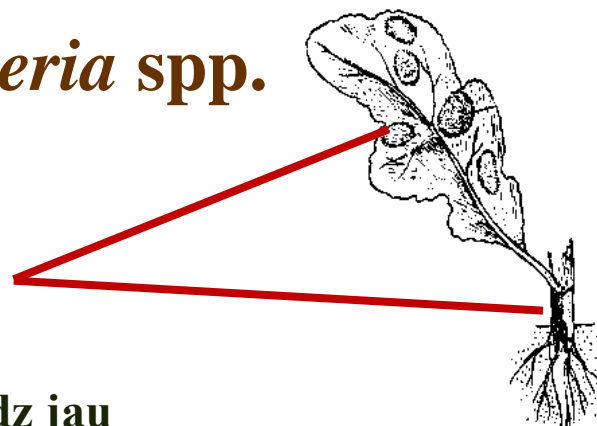
asku sporas

asku sporas attīstās
oktobra beigās-novembrī
un inficē lapas.

teleomorfa – *Leptosphaeria* spp.

Kritiskais periods – sēnes augšana rudenī no
inficēšanās vietas līdz stublājam.

Slimība postīga tikai tad, ja patogēns stublāju sasniedz jau
rudenī, vēlākā inficēšanās būtiskus ražas zudumus nerada.

Bankina B., Gaile Z., Balodis O., Paura L., Kokina I. (2012) Possibilities for integrated control of winter oilseed rape diseases in Latvia. *Bulletin OEPP/EPPO Bulletin*. 42(3): 560-567.

Sadarbībā ar Daugavpils universitāti (Inese Kokina) identificēti divi ierosinātāji: *Leptosphaeria maculans* un *Leptosphaeria biglobosa*.

Slimības tagadējais nosaukums – RAPŠA STUBLĀJU VĒZIS

PALDIES
VISIEM PROJEKTA DALĪBNIEKIEM

PALDIES PAR UZMANĪBU